

Frans recept

In haar jongste landenrapport over Nederland schetst de OESO een gematigd optimistisch beeld. Weliswaar zijn in het jaar 1992 de economische vooruitzichten sterk verslechterd, maar de beleidsmaatregelen die de OESO in haar vorige studie aanbeval, zijn geheel of gedeeltelijk in uitvoering. De OESO zou tevreden kunnen zijn. Niettemin laat zij niet na te hameren op een aantal structurele onevenwichtigheden in de Nederlandse economie¹.

De OESO is tevreden over het gevoerde monetaire en begrotingsbeleid. De koppeling aan de D-mark heeft geresulteerd in een (reële) rentestand die behoort tot de laagste in de EG. De overheidsfinanciën zijn volgens schema gesaneerd. De niveaus van de tekort- en schuldquotes laten volgens de OESO echter nog steeds maar zeer beperkt ruimte om de 'automatische stabilisatoren' (achterblijvende overheidsinkomsten en stijgende -uitgaven bij laagconjunctuur) te laten werken. Juist nu de groei van de bestedingen stagneert, blijkt dat er in de hoogtijdagen van de jaren tachtig onvoldoende is bezuinigd om nu een anti-cyclisch begrotingsbeleid te kunnen voeren.

De situatie van zwakke of zelfs uitblijvende groei maakt het moeilijker om de belangrijkste onevenwichtigheid in de Nederlandse economie, namelijk de lage participatie in het arbeidsproces, te verhelpen. Om de participatie te bevorderen dient de vicieuze cirkel van toenemende uitstoot uit het arbeidsproces door de stijgende collectieve lasten te worden doorbroken. De OESO maakt zich sterk voor verlaging van de (relatief hoge) uitkeringen en afschaffing van talloze inkomensafhankelijke subsidies, die momenteel de toetreding tot de arbeidsmarkt ontmoedigen. Opvallend genoeg gaat de OESO niet in op het doorbreken van collectieve loonafspraken die de opnamecapaciteit van de arbeidsmarkt beperken.

Wat de arbeidsongeschiktheid betreft, verwacht de OESO voorlopig niet dat het volume zal dalen, de lagere uitkeringen ten spijt. Inmiddels is wel de groei van het arbeidsongeschiktheidsvolume afgenomen. Dat wijst erop dat het (voorgenomen) beleid ter beperking van de uitstroom wel effect heeft. Een substantiële verhoging van de participatie hangt echter af van het succes van reïntegratie van het omvangrijke volume langdurig niet-actieven. Dat is nog een moeizaam proces, dat veel meer een kwestie is van verwerving van kennis en vaardigheden en het zoeken naar passende functies, dan een verdere verlaging van uitkeringen.

Het slappe mededingingsklimaat is de tweede, voornaamste onevenwichtigheid van de Nederlandse economie. Tot voor kort waren prijs- en marktverdelingsafspraken toegestaan, zolang het algemene belang niet werd geschaad. De OESO stelt voor om het mededingingsregime aan te passen aan de Europese verbodsbepalingen. In de door afspraken gedomineerde Nederlandse bedrijfscultuur bestaan op-

merkelijke verschillen in prijsniveau tussen afgeschermd en niet-afgeschermd sectoren. Op macro-niveau kunnen de schadelijke gevolgen van verminderde concurrentie echter moeilijk worden vastgesteld. In de jaren tachtig bleef de groei van het Nederlandse bbp weinig achter bij het EG-gemiddelde, de groei van het bbp per hoofd wat meer (1,3 versus 2,0%). Zoals de OESO zelf ook al erkent, wordt dit laatste waarschijnlijk beter verklaard door de hoge produktiviteit van een relatief gering aantal werkenden dan door de negatieve effecten van het Nederlandse mededingingsklimaat.

Tentatieve berekeningen op meso-niveau vertonen echter wel een sterk afwijkend beeld. Het aantal in- en uittrekders in de industrie als percentage van de totale populatie is het laagst van zeven geselecteerde OESO-landen. De groei van de afgeschermd binnenlandse dienstverlenende sectoren blijft sterk achter bij die in het buitenland. Verder is door de vestigingsregels het aantal verkooppunten relatief groot. Om verval van de binnensteden te voorkomen, worden efficiëntere mega-winkels nauwelijks toegestaan. De industrie blijkt kleinschaliger dan in Duitsland. Dit zou overigens kunnen samenhangen met de aard van de activiteiten. De prijzen in een afgeschermd sector als de woningbouw zijn relatief hoog. Daarentegen is de civiel-technische bouw (bruggen en dijken) internationaal concurrerend, maar die sector heeft deze positie waarschijnlijk te danken aan de unieke expertise opgedaan in de Nederlandse waterwegen.

Dat het al met al met de schadelijke effecten toch lijkt mee te vallen, verklaart de OESO uit de relatieve openheid van de economie die zorgt voor een groot buitenlands aanbod en een permanente dreiging van nieuwe buitenlandse toetreders. Soms zijn prijsafspraken benut om de nadelige gevolgen van versnippering van vestigingslocaties te omzeilen: via 'franchising' kan op verschillende plaatsen als één onderneming worden opgetreden met een gezamenlijke inkoop en marketing. Dankzij de loonmatiging in de jaren tachtig zijn de Nederlandse prijzen nu gemiddeld ongeveer gelijk aan het gemiddelde EG-niveau. Zonder prijsafspraken zouden zij wellicht lager hebben gelegen. Dit impliciete verlies aan concurrentievermogen blijft echter verborgen.

De analyse van de structurele onevenwichtigheden van de Nederlandse economie zijn bekend. De OESO legt nog eens de vinger op de zere plek. Het is wel bijzonder dat veel van de huidige OESO-aanbevelingen al in uitvoering zijn reeds voor dat het rapport verscheen. Wellicht is het Franse recept afkomstig uit een Hollandse keuken.

T.P. van Walderveen

1. OESO, *OECD Economic surveys 1992-1993, Netherlands*, SDU Uitgeverij, 's Gravenhage, 1993.